

Budapest, 1874.

21. szám.

Május 21.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Leányaink neveléséről.

II.

(M—y.) A családok képezik a társadalmat; azoknak szerencsésjétől, jólététől és boldogságától függ ennek jóléte és boldogsága. De a család lelke a nő s az anya. Társas életünk erkölcsi jóléte nem is fog birni biztos alapot, míg leányaink nevelésére nagyobb gondot nem fordítunk, míg a modern lélekölő, esztelen nevelési rendszerrel, melynek káros hatását a családi élet szomorú tapasztalatai bizonyítják, teljesen nem szakítunk.

Az erkölcsi jólétnek alapja a vallás. Bárki mit mond, ez az egyetlen hatalom, mely a leányt a szülei háznál, a nőt a férj és a család körében szilárdan fentartja. Ez őrzi meg szüzi tisztaságát még akkor is, ha tán a sors a szerető, gondos szülők örökös figyelmét megvonta volna is; ez adja meg női jellemének nemes körvonalait a férj oldalánál; ez tartja fön, ha csábítás, kísértés az örvény felé vezette; ez ad neki erőt elviselni sorsát, ha boldogtalan az életben; ez tanítja őt lemondásra, hűségre, önfeláldozásra; ez feszíti szívéit, ha anyává levén a világ legmagasztosabb kötelmei állanak előtte; ez ad neki türelmet, kedvet, kitartást a második és sokkal nehezebb szülésben, gyermekének nevelésében. A vallás őrzi meg hitét Istenben, reményét az emberek és önsorsában, szerelmét övéi iránt. Amely nő a vallással nem törődik, annak erénye, becsülete hajszálon függ. Nyíltan rá lehet mutatnunk úgy a főrangú világ önfeledt asszonyaira, mint a nyomor és bűnüldözte legalsóbb, legelvetemültebb alakokra, — egyiknek sincs vallása. Ez isteni hatalom hiányában, mint széltől ringatott nádszál inog ide s tova, nincs erkölcsi alapja; ha Istentől nem fél, annál kevésbé fél az emberektől, ha Isten előtt nem szégyenli magát, még kevésbé teszi azt az emberek előtt;

ahol nincs vallás, ott nincs erény, nincs becsület. Valamint lehetetlen hinnünk, hogy vallástalan nő erkölcsös legyen: úgy lehetetlen elfogadnunk, hogy erkölcstelen nő vallásos legyen.

Neveljük tehát leányainkat mindeneke előtt a vallásban. Ha lényeges, fontos ez a férfi nemnél, mely eredeténél fogva az erő és akarat képviselője, hasonlíthatatlanul fontosabb a női nemnél, mely gyarló, gyöngye és esékeny. A férfi az erőt önmagában, a nő önmagán kívül találja. Ezen erő a vallásban van. Minden hibáját átviheti a nő a családi életbe, de ha valóban vallásos, legnagyobb kincsét a férj és család szemében, mindig meg fogja őrízni, — becsületét.

A benső, szorosabb együttlét egyik életföltétele a nő részéről a háziasság. A nőnek Isten után legelőször kell szeretni a kört, melynek őt a Mindenható központjává tette. Ez azon kis világ, hol a nő az Isten malasztjainak osztogatója. A háziasság a földi mennyország megalkotója; szeretetet, áldást lehel; a boldogság s elégtelenség dajkája. A házasság teszi a nőt hívve férjéhez, övéihez; ez szeretteti meg vele állapotát, ez szerez neki édes és tartós örömeiket, ez tartja fogva a boldogság lánczain, ez tartja vissza a világ zajos és kábító örömeitől, ez ad neki megnyugvást, hazas és láthatára felhőkkel borított; ez altatja el fölkelő gyarló vágyait; ez helyezi őt az üdvözültség édes szenderébe, hogy elhitesse vele, miszerént sehol a nagy mindenségben nem várakozik rá boldogság családi körén kívül.

Neveljük tehát leányainkat háziassággá. Szoktassuk a család örömeihez s ne ismertessük meg velök a világ esztelen szórakozásait. Tanítsuk meg őket legjobban szeretni az otthont; oltssuk szíveikbe a házi élet szeretetét.

Bármily sorsban legyünk is, munkára vagyunk hivatva. A családi életben a munka és foglalkozásnak kisebb vagy nagyobb mértékben lényeges része van. A dolgoztalan, munkaunt nő valódi csapás a családban.

Még a rang szülöttei sem vonhatják vissza magukat az anyagi foglalkozástól. A ház benső vezetése a nő kezébe van letéve. Ez adja meg a jólétet, ez őriz meg a kártól; ez űzi el az unalom csábító ördögét, mely ha egyszer a családanya szívéhez férkezett, minden gonoszra rávezeti; ez edzi a lelki erőt; ez teszi édessé az öntudatot, ez adja meg a nőnek, bármily sorsban legyen is, a köztiszteletet és becsülést.

Neveljük tehát leányainkat munkásokká. Az állapot határozza meg mily mértékben; ismertessük meg őket a földi jólét megszerzésének egyszerű fogásaival; soha se engedjük henyélni; a nőnek mindig tennie kell valamit. A munka és foglalkozás szeretete hoz áldást és boldoságot.

A mindennapi élet szomorú tapasztalatai bizonyítják, hogy a családok békéje, boldogsága, szerencséje őrjáti gyorsasággal alásüllyed ott, hol a nő a divatnak és fényüzésnek hódol. Ennek oka a félszeg nevelés, melyből a takarékoság erényének ápolása elmaradt. A fényüzés a családok átka s a mely nő ennek rabja lett, meg van halva családjának. A takarékoság s mértékletesség a külső mint belső életben a családjának oly kelleke, mely nélkül családi boldogságot fön nem tarthat. Ez tanítja őt lemondani a fényelgésről; ez zabolázza meg hiúságát; ez vezeti a rend és tisztasság eszméjére, ez tanítja őt megbecsülni a férj keresményét, ez tartja vissza haszontalan kiadásoktól, ez oktatja józanságra, elégedettségre s a gyarapodás fölött édes gyönyörre.

Neveljük tehát leányainkat takarékosakká; bármily állásban születtek is, ne ismerjék meg soha a fényt, a tetszelgést, a hiúságot; szoktassuk szerénységre, önmehtagadásra. A mely nő a lemondás erényét nem ismeri, nem lehet jó családanya.

A férj ura az ő nevének, a nő tehát engedelmeskedni tartozik férjének. E viszonyon alapszik a családi béke, nyugalom. A nő ezen látszólagos alárendeltsége emeli ki őt leginkább. Ezen erényen alapszik a kölesönös egyetértés; ez őriz meg az egymás iránti gyöngédséget; ez adja a lelki épülést, ez fűzi szorosabbra a hitvestársak szíveit; ez szüli a férj szívében a nemesebb gondolkozást; ez emeli szemeiben nevének becsét, ez őriz meg a szerelmet a sírig.

Neveljük tehát leányainkat engedelmesekké; a szülői ház legyen ezen erény iskolája. Vessük szíveikbe alárendelt helyzetök eszméjét, tanítsuk őket hódolatra s alázatra, ismertessük meg nemök azon fölényével, melyet csak az engedelmisség erényével tarthatnak fön.

Vajjon mely eszes, művelt, lelkes férfi tudna habozni az élet válpontján állva, midőn szemei előtt egy szűz áll. — e gazdag megbecsülhetlen nászhozománnyal?

Ime, e kincseket nem oly nehéz gyermekeiteknek megszerezni.

Ily anyák, csak is ilyenek teremthetik ujjá a társadalmat.

Mily nyomorú...

Mily nyomorú az ember faj,
S tanulságos története
Ha tanulni akarnának
Embersziv és emberelme.

Mily csüggeteg, milyen gyáva
S bús panaszra nyiló ajka,
Ha az ég, vagy ön hibája
Békeveri egy kis bajba!

És milyen kiállhatatlan
Gőgje, büszke hánykódása,
Hahogy az ő kedve szerént
Jár dolgának a folyása!

Ahhoz, hogy jó és balsorsban
Egyenlően nyugodt legyen,
Nincs agyában magas eszme
És szívében elég jellem.

S—k. A—d.

Velenceze gyöngye.

Beszély.

I.

Sötét éj volt. Künn a szabad tengeren hasító szél nyargalózott s verte a habokat házmagasságnyira. Egy csillag sem ragyogott. Benn a magas paloták, házak keskeny utcásaiban megszorult víz nyugtalanul, nyögve, zuhogva verdesé a házfalat; a lagunák mélyéből nehézkes, tompa moraj tört elő. A tenger ingott, hánykolódott; csak Velence, Ádria büszke királynője maradt szilárdan, nyugodtan.

A pogány idő beszorítá a késő járó kelőket, gondoliereket, halászokat házaikba, kunyhóikba. A kandallók környéke megtelik melengető néppel; a pattogó tűz itt szelid epedő szemeket, amott vad, vihartól edzett arczokat világít meg. Gazdag és szegény, ur és szolga egyformán érzi a mostoha természet szeszélyeit; buvik előlük amint lehet. A fázós arcz felderül a kandalló melegénél.

A néptelen utcák setétek s nesztelenek. Egy lelket sem lehet látni. A hatalmas ponte rialtón tul mint sötétes siri rém emelkedik ki egy magas palotaszzerű épület; ablakaiból derengő fény lövellődik ki a néptelen utcára. Egy egy erősebb szélroham megrázza az ablakokat; egy cseléd alakja megjelen ott, igazít valamit és ismét eltűnik. Lenn a palota boltozatos széles kapujában mintegy husz fényes gondola van kikötve; a gondoliere behuzva magát kurta köpenyébe álmosan heverész annak végében. Megzavarja néha a nyugalmat egy-egy gazdag öltözötű cseléd, kristály és ezüst kancsókkal kezében s felriasztja az alvókat.

— Igyatok legények, igyatok Benvenuto herczeg egészségére!

A legények talpra ugranak; a kancsók néhány percz alatt kiürülnek, mi közben vad jó kedvvel kiáltják: »Evviva Benvenuto!«

Ott fenn nagyszerű jelenet tárul elénk. A keleti fény- és kényelemmel butorzott teremben gazdagon megrakott asztalnál bortól hevült vidám férfisereg van összegyűlve fényes, a tizenötödik századot jellemző öltözetben. Mindnyájan patriciusok, ama gőgös büszke fajból, mely tudja, hogy a világnak parancsol. Egyet kivéve mind érett férfiak; az egy, a férfikoron innen ott ül az asztalfőnél. Magas sugártermetű, a többiekétől merőben különböző, vakitón fehér arczezal. Hollófekete gazdag hajzata kihajtott ingének csipkéit verdesi. Szemeiből szenvedély lángja tör elő. Alig lehet huszonöt éves.

Ez Benvenuto herceg; a mostani doge öcsese.

— Rajta barátim! hangzik a herceg csengő szava. Az ég háborog, a tenger dühöng; de Velence csöndes, — s ha Velence hallgat, úgy örülhet az egész világ.

A poharak összeütődnek s a háttérben levő nyitott félhomályu termek visszazugják a hangot: »Éljen Benvenuto!«

A széles jó kedvnek nincs határa. A büszke Falierik, Orsinik, Cornarók, Doriák ott ülnek egymás mellett sorban; a legnagyobb egyetértés, barátság látszik minden arczon. A bor mellett megszűnik minden családi gyűlölség.

— Igazad van. Örülhetünk, — kiáltá egy gazdagon öltözött Morosini. — Idáig nem hat el a tizek hatalma.

— Különbén is, ha Benvenuto köztünk van, csak kilenczen vannak. Erre igyunk.

— Megálljatok! — vága közbe a herceg, — erre inni nem szabad. Mit mondana bátyám? Cesare! ezt többször ne említsd! Hátad mögött állnak a sbirrik.

Morosini nevetve ugrott föl.

— Hol, merre? Kiálta emelt kancsóval, — hadd lássam őket.

— Mit akarsz velök? kérdék többen.

— Megmérkőzöm e szagló ebekkel.

— Az ivásban?

— Eltaláltad! Először megkinálom e serleggel; hadd igyék a nyomorult. Aztán, sz. Márkra, átütöm e törrel itt.

Általános kacaj lön a felelet. Morosini gunyosan tekintte szét. Látta hogy tréfa az egész. Levágta magát székére s ivott tovább.

Mindnyájan vigadtak, csak az asztal végén ült egy csöndes, nyugodt tekintetű férfi. Szép, szabályos arcát dus fekete szakáll köríté; szemeit álmos bágyadsággal hunyá le. Ugy látszott nem örömet van e társaságban. Csöndes nyugalommal ürité ki poharát. Nem vett részt a multságban. Hallgatott.

— Hagyjátok a tizeket, hagyjátok a sbirriket, szólt jó kedvvel Falieri. Igyunk Velence hölgyeiért.

— Igazad van! kiálta a herceg. E fényes korszoruról nem szabad megfeledkeznünk. Oh Velence! — e habzó pohár a te hölgyeidért!

Mindnyájan felugráltak s kiüríték poharaikat. Csak az asztal végén ülő férfi maradt helyében. Melázva tekintte maga elé. Nem figyelt a beszédre.

— Maffeo! kiálta rá Morosini, te nem iszol?

— Nem. Amint látod.

Benvenuto széttekintte s midőn az asztalvégen ülő daczos Maffeót megpillantá, gunyosan szólt:

— Ki az, ki hölgyeinkért pohárt nem ürit? Ah te vagy Borgia. Ugyan korán kezded magadat mérsekelni. Tudjátok barátim miért nem iszik római barátunk?

— Maltai vitéz lett, vága közbe Cornaro.

— Az! szólt Benevenuto tréfásan: maltai vitéz egy szép nő oldalánál. Már el is jegyezte magának, annyira maltai vitéz; de kárhozzam el, ha oltárhoz vezet.

Maffeo egy nyugodt tekintetet vetett a hercegre és hallgatott.

— Ugy-e nem védelmezod magad? Ah, nézzétek ez álarcot! Minő csöndesen ül ott, pedig gyűlöl. Barátom Maffeo elteheted haragodat az esküvő utáni napokra.

Maffeo azzal felelt, hogy egy nagyot ásított.

— Barátim! szólt a herceg szenvedélyes hangon, ez sérelem Velence hölgyeire, sérelem rajtam.

E szavakra egyszerre csend lön.

— Nos, mit feleltek? Nem igaz? Elő a fegyvert. Csendesség legyen! Nem kardot értek. Töltsétek meg poharaitokat. Majd elégtételt veszek én tüstént. Barátim! E serleg Velence gyöngyeért!

A vig czimborák szenvedélyittasan ragadták fel poharaikat.

— E serleg Cornaro Katalinért!

A poharak egymásután kiürültek. Maffeo ülve maradt s csöndesen ajkaihoz emelé serlegét.

— E serleg — kiáltá a herceg vad szenvedély hangján — az én — menyasszonyomért!

Maffeo kiüríté poharát, azután keserű dühvel feldobta a levegőbe. A pohár a felső padozatot érte s millió darabra törve hullott vissza a vigadók fejére.

A mámoros patriciusok közül alig vette ezt egykettő észre. De a herceg látta s arca elsötétedett.

Künn a vihar szünni kezdett; a hajnal fénye átört az ablakokon. A vendégek oszlani kezdenek. Benvenuto sorra bucsuzott el tőlök. Midőn Maffeóhoz ért, arca kigyuladt; vonagló ajkakkal sugá hozzá:

— Borgia! vigyázz magadra!

— Nem félek téled, felelt amaz nyugodtan.

— Kezemben vagy.

— Megvetem hatalmadat.

A két egymást gyűlölő férfi kezét fogott. Látszott, mily erővel szoritják össze vas markaikat; mint rántják szét azonnal, mintha izzóvasat érintettek volna.

A herceg visszarohant termeibe. Reszkető dühvel tépte föl az egyik ablakot. Övéből előrántá törét.

— A nyomorult nem reszket előttem, mondá magában, pedig ismét csak egy dobás és biztos a halála.

Odalenn Maffeo meglelve gondolóját, belépett és megindult.

— Nyomorult féreg! mondá visszatekintve a sötét palotára, amint annak nyitott ablakánál a herceget megpillantá. — Csak egy hajítás ismét s dolyfös szived nem lázong többé!

A gondolák nesztelen sikamlottak el az ódon és sötét paloták tömkelegében.

II.

A tizenötödik században Velence hatalmának tépőpontján állott. A hatalmas köztársaság a külföldön mint erős szövetséges, félelmes ellen, saját kebelében pedig mint virágzó szabad állam volt ismeretes. Szabadon választott uralkodó hercegeinek kegyét nem egy fejedelem iparkodott megnyerni. Velence barátsága nagyértékű volt azon időben.

De bármily hatalmas volt Velence a többi fejedelmekkel szemközt, bensejében folytonos volt a lázongás. Büszke, nagyravágyó családok, olygarchák vezették sorsát. A pártduh leginkább a doge-választásoknál tünt ki, s gyakran a végletekig ment. A gyűlölet egyes hatalmas családok közt nemzedékről nemzedékre szállott. Családi örökség volt. Együvélet nem félt méregtől, az orrgyilkos kezétől. Azon időkben Velencében nem volt biztos élete egy nobilenek, ha ily családi örökségben részesült. Az állam maga tartott zsoldjában titkos hóhérokat.

Benvenuto herceg, a doge öcsese nem egy család gyűlöletét örökölte. Azonban minden elődeit felülmúló módon tudta magát biztosítani. Nem kereste a nagyok kegyeit, hanem a söpredéknek hódolt. Kereste a népszerűséget s megtalálta. Midőn a tanácsban valamely tulsulyra emelkedett főnemes megfélemezéséről, valamely veszedelmes államférfi száműzetéséről volt szó, Benvenuto herceg hallgatott; engedte a törvény szigorát, a pártgyűlölet ármányait vérrokonaira nehezülni. Egy szóval sem védelmezte őket. Ha azonban egy rongyos halász, egy tetten kapott bravo ügye forgott föl, egész szenvedélyvel, befolyása egész erejével küzdött mellettök. Az ártatlan patriciust el hagyta veszni, a vétkest — ha a néphez tartozott — mindig kimenté.

Igy történt, hogy a hatalmas város tanácsnokai egy szép napon azon meggyőződésre jutottak, hogy a tényleges hatalom Benvenuto kezében van. A nép és csöcselék bálványozta. A tanács maga félt tőle s ellenében sem egyenes sem mellékuton föl nem léphetett. Az első annyi leendett, mint Velencét föllázítani; a másodikra pedig egész Velencében ember nem találkozott. A büszke patriciusok tehát túrték e veszélyes népszerűséget; maguk keresték Benvenuto társaságát. Második fejedelemnek nevezték el őt, a vízholdók, gondolierék, halászok, csempészek, naplopók dogejának.

Egész Velencében egy ember volt, ki a félelmes hercegnek nyíltan kesztyűt dobott, kit épen nem látszott az ő hatalma rémiteni, s ez volt az ősi római családnak egy ideszakadt tagja, Maffeo Borgia.

Miért gyűlölte e két ember egymást? azt megértjük a következőkből.

Velence az elmúlt időkben szomorú pártoskodásnak volt színhelye. Az előbbi doge-választáskor a párt-szenvedély végtelen fokra nőtt. A tulnyomó erő győzött, s három büszke, hatalmas családnak életveszély közt kelle elhagyni Velencét.

Ezek egyike volt Cornaro Bernát, kit a Dóriák gyűlöletétől s boszujától csak a futás menthetett meg.

Cornaro Rómába ment s rokon lévén az akkor oly nagy tekintélyű Borgia családdal, annak kebelében mind ő, mind egyetlen leánya Sylvia védelemre és ápo-

lásra találtak. Itt ismerte meg az ifju Borgia Velence legszebb hölgyét. Az ifju és a még gyermekleányka sokszor voltak együtt s megszerették egymást. Az ősz Borgia örömet látta e viszonyt fejlődni. Cornaro sem mondott ellen. Rangban és vagyonban egyenlő fokon állottak. Történt azonban, hogy amire Cornaro nem számított, a velencei tanács a Cornarók minden birtokát lefoglalta. A kevély főurnak nem maradt egyebe, mint családjának századokon át megőrzött s roppant pénzüsszeget képviselő ékszerei. Az olasz nemesnek azonban vérében van, hogy inkább éhezik, de e kincsekhez nem nyul. Midőn tehát az ősz Borgia először előadta szándékát balsors sujtotta barátjának fia jövőjét illetőleg, Cornaro így felelt:

— A Borgiaiak mindig a fény, kincs és hatalom barátai voltak. Volt idő, midőn egy Cornaro kincsein megvásárolta hazájának az ohajtott békét s nem érzte a veszteséget; én azonban mint tudod, koldussá lettem. Ha fiad nőül veszi leányomat, egy koldusnak leányát fogja elvenni.

— Fiam nem kincseidet, leányodat akarja. Add őt neki amint van. A többivel ne törődjél.

Cornarót meglepte a határozott válasz.

— Ha fiad is így gondolkozik, ám legyen. Esküszöm neked, senki más nem fogja birni Sylvíát, mint fiad Maffeo.

Kevéssel reá megtörtént az eljegyzés is. Olaszországban azonban az eljegyzés és házasság közt hosszú idő szokott lefolyni. Sylvia még nem volt érett ezen új élet fogalmára. Véghetlenül szerette atyját. Parancsa szent volt előtte, s midőn engednie kellett, engedett anélkül, hogy szívét meghallgatta volna.

A körülmények azonban változtak. Velencében a második dogeválasztásnál Cornaro pártja győzött. A száműzött agg patriciust visszahívták. Cornaro visszanyerte elkobzott birtokait, nevét újra beirták az aranykönyvbe, honnét négy év előtt kitörülték. Visszaérkezése diadalmenethez hasonlított Velencében.

Az atyával Sylvia is viszontlátta Velencét. Bucsut vón Maffeótól, ki őt nemsokára követni ígéré. Ez egyetlen ember szívében okozott a Cornaro család győzelme fájdalmat; most már távolabb állt tőle. A szerencse gyakran elválasztja egymástól a sziveket.

Sylvia megérkezése Velencében a főrangú ifjak között egész forradalmat okozott. Ekkor már szépségének egész teljében virult. Velence dicsősége legnagyobb napjaiban nem látott hozzá hasonlító szépséget. Cornaro palotája megnépesedett. A gazdag, nemes ifjak egész serege özönlé körül az ünnepektől hölgyet. A mindenható szerelem megtört minden családi gyűlöletet. A leánynak bájai megtörték az ősz atyának régi elleneit. Cornaro palotájában üdvözölhető most legelkeseredettebb ellenfeleit. Az agg nemes mosolygott rajtuk.

A Cornaro-palota öblös kapuja előtt a nap minden órájában látni lehet a fényes családi gondolákat, nagy aranyozott orral, selyem függönyökkel, bársony kerevetekkel. Az ifju nobilek ki s be jártak mint egy méhkas körül s ha egyik másik kevésbé jártas e sürgés-forgás okát kérdé, a mogorva gondoliere válasza rendesen ez volt:

— Velence gyöngyét keresik.

Igy nevezték el Sylviát. Gyöngy volt; valóban ritka gyöngye nemének. A fenkölt lélek boldogító malasztja ragyogott gyönyürü arcán, melyen Isten alkotó keze remekelt. Valami ellenállhatlan báj ömlött el egész lényén, egy elrejtett magnetikus erő, mely önkénytelen mindenkit magához vonza. Ur és szolga úgy tekintte rá, mint egy oltárképre. A vízholdó, ha megpillantá, letevő korsóját s egy lépést nem tőn, míg láthatá. A templomban valamely homályos zugot kelle választania, mert miatta megzavarták volna az istentiszteletet. Velence gyöngyének nevezték el, bár akkor még senki sem gyanítá, hogy e nevet nem csak szépségeért fogja kiérdemelni.

Sylvia az őt környező nemes ifjak között hideg és visszatartó maradt. Még eddig egy sem tanítá meg őt a szív beszédére. Elhallgatta az örült, lázongó beszédeket, az epedő sohajokat, az obligát esküket, s szíve nem mozdult. Emlékezete néha vissza vitte a Borgiák vendégszerető körébe, a Borgia-villa árnyas ligeteibe, hol a csöndes cziprusok alatt nem egyszer járdalt Maffeoval s azt hívé, hogy a szavak, melyeket ott halla, egészen másképp hangzának. Vágyott Maffeo után, mint a gyermek a megszokott játék után. S e boldog gyermeki nyugalom mindaddig tartott, míg a genuai hadjáratból megtért Benvenuto herceg a Cornarók küszöbét át nem lépte.

Sylvia lelkében egy új világ nyílt meg, midőn Benvenuto megismeré. Nem a daliás férfias alak, a merész tette vágyó férfiú, hanem a hihetetlen gyöngédségű s finom udvarló tudott szívéhez férkezni. Benvenuto az első héten leszorítá a térről versenytársait. Oly ügyesen, oly biztos léptekkel haladt előre, hogy győzelmét kétségen kívül helyezé. Romboló szenvedély vett erőt lelkén s a hős oroslán galambszelid lőn Sylvia egyetlen szavára. Vad indulatában volt valami elragadó, minek Sylvia nem tudott ellenállani. Félt tőle és kezdte szeretni. Érezte, hogy lelke fölött nyer uralmat. Szabadulni akart egy kínzó gondolattól, de nem vala képes. Gyötrelme lett egy kínzó érzés, melynek édességéről annyit hallott, de melyet nem érezhetett. Látta Benvenuto tisztelve, bálványozva a néptől. Tudta, mily hálával tartozik neki atyja és ő, mert hiszen bátyjának és neki köszönhetik, hogy Velencét újra megláthatták. Ha Maffeo nem volna, ez emberből, kin egyedül képes uralkodni, egy nagy hazafit és hőst lenne képes alkotni. Mig így egy kemény sziklakövet képezend, melyen egyikök boldogsága megtörik.

Benvenuto látta és érezte e küzdelmeket a hölgy szívében. Szendélye nőttön nőtt. Már akkor félelmes nagyságban dúlt szerelme, midőn Maffeo Velencébe megérkezett.

III.

Benvenuto megismerte Maffeót. Megtudta mily kötelék fűzi Sylviához. Megfigyelte mindkettőt, s látta, hogy Maffeótól nincs mit tartania. Sylvia szeretetteljes, bizalmas volt iránta, s nem több. Ha egyetlen jelét látja a szerelemnek, Maffeo órái meg vannak számlálva.

Az ut, melyet eddig követett, célhoz nem vezet. Határozottabban kelle föllépnie. Egyenesen az atyához

fordult. Cornarót a herceg ajánlata nem kevésbé meglepte. Első pillanatra az ősz nemes lelkében szintén fölmerült az elismerés és hála kötelességérzete, melylyel a doge és így nagy befolyásu öcsese iránt viseltetni tartozott; de másrészt a Borgiáknak adott szavát, most a régi fény s hatalomba visszahelyeztetve, megszegni oly ocsmányságnak tünt föl előtte, melytől visszariadt.

— Herceg! Tudhatod, hogy egy velencei nemes szavával nem játszik.

— De Sylvia engem szeret — szolt Benvenuto szenvedélylyel.

— Azt alig hiszem.

— Nem látod-e, hogy adott szavad mint egy átok sulyosodik rá? Nem mer ellened tenni. Atyja vagy. Előlhated-e benne ez érzelm? Te nem ismered őt.

— Ismerem. Meg fogja tenni kötelességét. Ő leányom; vérem. Mint leányomat megvédem én őt; mint nőt megvédeni férje, s ha kell önmaga, — ellened.

— Férje? Már így beszélsz Cornaro? Az még messze van.

— Mit akarsz ezzel mondani?

— Azt, feleli a herceg, hogy Maffeóról gondoskodtam. Mit himezzem a dolgot? Tizek vagyunk. Holnap egy rómaival kevesebb lesz a világon.

Az ősz nemes nyugodtan járt föl s alá a magános teremben. A herceg leveté magát egy pamlagra s gúnyosan mosolygott.

— Nyomorult ember! szolt végre a herceghez fordulva, azt ne merészeld tenni.

— Ne vesztegesd erődöt. Mint egynek a tiz közül jogomban van azt tenni.

— Esztelen, balga ember! E jogot csak azok ellenében használhatod, akik Velence ellenei.

— Jól mondád Cornaro! Mi tizen vagyunk Velence. Maffeo ellenem, azért Maffeo meg fog halni.

Cornaro indulatosan járt föl s alá. Végre megállt a herceg előtt.

— Hiszed-e azt Benvenuto, hogy én leányom kezét Maffeo gyilkosának adom?

— Akkor már nem foglak kérdeni.

Az ősz nemes megállott és gondolkozott.

— Herceg! szolt halkán, voltál-e már az ólomfedelek alatt?

Benvenuto meglepetve tekintte az aggra.

— Miért kérdeled ezt?

— Mert fél óra mulva ott leszesz. Örült ember te, ki csatára hívod az eget és mig azzal küzdesz, lábad alatt megnyílik az örvény. Tegnap óta öt levél volt bedobva az oroslán szájában. Mindenikben e szavak: »Benvenuto áruló! a genuaiakkal cimborál, doge, tizek vigyázzatok!«

Benvenuto dühvel felugrott.

— Igen, nyomokban vagyunk. Tudjuk mi okát a hajhászott népszerűségnek. Egy szavamba kerülne és elvesztél. Eddig csak Cornaro tudja titkodat. A te kémed én vagyok. Természetesen, mindig itt lebzsz palotámban. Különbben menj, s kívánj szerencsét Maffeonak boldog házasságához.

A herceg megkövülve állott ott.

A másik pillanatban hirtelen körültekinté; egy perc s a tör künn volt hüvelyéből. Benvenuto mint a

tigris szökött Cornaróhoz és törét egész erejével oldálába dőfé.

— A titoknak sirba kell jutni! — mondá.

A pompás aczeltör azonban négy, öt darabra törve pattogva hullott szét a szőnyegen.

Cornaro nyugodtan megfordult. Hideg, bántó arczeal végig tekintte a dühöngő hercegen s azután mosolyogva mondá:

— Tizek vagyunk! Menj kívánj szerencsét Mafféónak.

Azzal ott hagyá.

A herceg halványan, reszkette a dühtől még kezében szorítá a csonka tör markolatát, midőn lassan magához tért.

— Ha el kell vesznem is, — enyém fog lenni! — mondá és sietve eltávozott.

IV.

Sylvia Maffeo neje lön. A fényes nászünnepélyről két hétig volt mit beszélnie Velenczének. Arról, hogy e szövetség boldog-e, arról nem beszélt senki. Az emberek megnézték a fényes öltözeteket, a ragyogó ékszereket, a pompás kíséretet, megbámulták, megdicsérték, ami látható volt, a többivel nem törődtek. Velence gyöngye csak addig ragyogott, míg kezét nem adta oda valakinek; hogy odaadta és pedig nem egy velenceinek, hanem rómainak, ez elhomályosítá őt a nép előtt. Midőn a nászkíséret elhagyta a sz. Márk templomot, a esőselék gunyoló szavakat kiabált. A fényesen megvilágított palota előtt késő éjjig fogadott bitangok ordítottak. Ha egy-egy fényes cseléd lejöve tele tállal, tele kancsókkal, a esőselék neki esett, jó ízűen elfogyasztott mindent s azután tovább ordítá a gunydalokat:

Velence gyöngye
Sárba le hulla,
Eladta magát.
Borgia férje
Római brávó
Most tartja torát.

Az olasz nép hamar szeret s hamar gyűlöl. Könnyen hagyja magát vezetetni. Benvenuto herceg a zoldjában álló néppel néhány hét alatt a dicsőített, magasztalt, ünnepelet Sylviát oly népszerűtlenné tette Velenczében, hogy míg eddig neve a tisztelet, most a guny tárgya lön. Azt azonban, hogy a népszeszély e gyors változását ő idézte volna elő, legfőlebb bérenczei tudták. A doge öcsésének nyílt mellőztetését zokon vévén eléggé érezteté boszuját az által, hogy az ünnepeyen nem vön részt. A hatalmas nobilik közül alig maradt néhány az ősz Cornarónál; a többi mind sértve érezte magát s visszahúzódott. Örült a lelkök, midőn a közhódolat oltárára emelt bálványt látták, ledöntve, letiporva.

Cornaro adott szavát drágán fizette meg. Kevesen értették meg áldozatát. Mennyi része volt Sylviának ez áldozatban, azt a következők fogják megmutatni.

Maffeo nem zárhatta el termeit a velenceiek előtt. Bizonyos tekintetben mintegy kötelességévé vált a közvéleményt maga és neje iránt kibékíteni. Bármennyire ellenszenvezett azon gondolattal, hogy Benvenuto

herceget házánál lássa, még sem maradt más hátra, mint a népszerű férfiut önként felhívni, hogy házának barátja maradjon.

Ez mentette meg a bravók töreitől. Ha háza küszöbét a herceg elől elzárja, veszve van. Már az első hétben ki volt szemelve néhány ügyes fizkő, kik Maffeo minden lépésére ügyeltek. Egyetlen jel a hatalmas olygarchától, s a boldog férja mézes hetek közepén özvegyen hagyja nejét. Így megmenekült.

Benvenuto hercegnek szép tapasztalatai lehetnek, midőn úgy gondolkozott, hogy a nők nem ritkán gyászos önfeladtság mámorába esnek, melyet mint leányok nem ismernek. Erre számított, s az akkori kor félszeg divatja szerint mint elutasított kérő a férj engedelmeivel a ház ugynevezett barátja lön.

Sylvia nem állhatott ellen férje ez intézkedésének. Maffeo zárkozott, hideg kedélyű ember volt. Soha sem lehetett látni rajta mit érez, mint gondolkodik, mit sejt, gyanít. Egy elzárt vulkán volt kebele, mint minden Borgiáé. Lassan és sokáig forrong bensejében és minél tovább látszik nyugodni, annál borzasztóbb kitérése.

Sylvia midőn atyja kívánatára Mafféónak nyújtá kezét, nem számolt szívével. Nem az önfeláldozó, rajongó szerelem vitte férje karjaiba, hanem a magasztos hála érzelme. E lépésnél csak a józan észre hallgatott, szívére nem. Föltett szándéka volt, hogy boldogítsa azon embert, kinek családja száműzetése keserveit enyhíté; arra, hogy önmagát boldoggá tegye, nem gondolt. Más körülmények között más szemekkel nézett volna Benvenutoira; jelenben csak kötelmei állottak előtte. Hogy mint átérzé kötelmeit, arról Maffeo csak későbbben győződheték meg.

Benvenuto szépen beletalálta magát helyzetébe. Nagyon nehézzé tette a küzdelmet az ifju hölgy szívében. A hideg, merev modorból sokat kiolvasott. Szenvedélye nőtt mint a tűz, mely folyton tápot nyer. Maffeo látott és hallgatott. Az ő szívében is égett egy elfojtott tűz, félelmes és borzasztó; de még nem volt itt az idő, hogy nyilvánítsa.

Lassan, idők multán szívéhez érkezett egy gyilkos gondolat; halálos mérge minden családi életnek, örlő férge a szív nyugalmanak, lassu de halálos betegsége a bizalomnak és szeretetnek, — a féltékenységre.

A szerető nő őszinte mosolya kínos dőfés volt szívének; a bizalom édes hangja syréni csábos hang, mely szive nyugalmit feldulá; szerelmet várt és szeretetet talált. Egy-egy önfelad pillanatban elnémult szívében a gyanu hangja, hogy később annál borzasztóbban riaszsa föl erőltetett nyugalmaiból.

Sylvia látta ezt. Ontudatának tisztasága nem engedé, hogy az első lépést tegye. Alkalomra várt. Az megjött magától.

Egy váratlan pillanatban Sylvia termeibe lépve Benvenuto herceget neje előtt térdelve találá. A herceg mint bántott vad szökött föl helyéből. Villámló szemeket vete Mafféóra. Tekintetéből látszott, hogy a végleteken áll, s mindenre kész. Maffeo arcza egy vonással sem árulta el lelke küzdelmeit. Gyávának látszott. Csak midőn a herceg eltávozott, fordult nejehez.

— Te ezen embert szereted, — mondá csöndesen.

Sylviát szívéen találta e szó. Lesüté szeméit. Sokáig kelle küzdenie míg kimondhatá :

— Ha azt hiszed, ments meg tőle.

Maffeo sokáig járt fel és alá a teremben. Sylvia leolvashatta ítéletét férje arcáról. Egy vonás sem szólt érte azon. Férje előtt úgy tűnt föl, mint egy elesett angyal. Szótlan fűzte össze kezeit. E perczen érezte egész boldogtalanságát. Mit ért neki az öntudat, ha férje is elítélte.

— Légy nyugodt, szóla végre Maffeo neje elé lépve, — te kívántad. Meg foglak tőle menteni.

(Vége következik.)

T Á R C Z A.

M a r g i t - s z i g e t.

József főherczeg és családja ez idő szerént a Margit-szigeten élvezi a tavaszt, s e kedves kis földterület az, mely József nádor közszereteti utódainak april közepe óta szállást ad.

Bizonyára a legvonzóbb helyek egyike, hová menni oly dolog, mit örömet százsor is ismételni kívánánk; hanem távozni oly érzet, mely ha nincs is épen fájdalommal párosulva, mindenesetre némi vágyat, ohajt hagy nyomában.

Ki ne tudná, hogy ha valamikor, ugy tavasszal gyönyörű a növényzet, s a Margit-sziget ilyenkor kétszeresen az. Mi csoda tehát, ha a főherczegi család itt vonta meg magát? Hiszen itt végre is otthon érezheti magát és nincs kitéve annak, hogy mindegyre hivatalos arcok, s hivatalos udvarlók környezék.

Valóban, a főherczegi család itt egészen magának, s a legnagyobb egyszerűségben, valódi idylli életet él, ama házat birva lakhelyül, mely a nagy vendéglő és a fürdő között fekszik. A ház mindenesetre a legigénytelenebb építmények egyike az egész szigeten, s ami a háztartást illeti, az nem mulja felül a jómódu polgárét.

Az első emeletet a család lakja, a földszintet a főherczeg segédje s egy főherczegi tisztviselő.

József főherczeg korán szokott kelni, s a legelső hajón Budára megy, hol hivatalos teendőiben az egész délelőtlet tölti. A tizenkét órai hajón már visszaérkezik, és mindjárt egy óra után van az ebéd, melyben a családon kívül a főherczeg szárnysegéde s az udvarhölgyek is résztvesznek.

Az ebéd is egyszerű. A vendégszerető főházánál ugyan is sokkal többet adnak az izletességre, mint a fényre, s innen van, hogy az ételek száma nem nagy, s a cselédség nem nagyon fényes és sok tagból álló. Az étkeket a vendéglőlől hordják nagy fatálczákon, de a legfinomabb porcellán edényekben, s ez egyik bizonyossága a főherczeg tisztelt és nemes izlésének.

Az ebéd csakhamar véget ér, miután kiki kedvteléseinek engedi át magát. És nem is képzelhetni engedékenyebb s elnézőbb gazdát a főherczegnél; nála mindenki jól érzi magát, s ha ő nem törődik másokkal, viszont nagy könnyebbségére szolgál, ha vele is minél kevesebben törődnek; és József főherczeget annyira elfoglalja a munka, s a munka után a séta, hogy valóban minél kevesebbet szorul másokra.

Ha egyszer ebéd után visszavonultak, sétálni mennek. S ezt már annyira megszokott dolognak tekintik, hogy rendszeren csak esős időben mulasztják el.

József főherczeg ilyenkor aztán kezénél fogja Magyarország egykori félszázados nádorának kis unokáját, miután más szivarra gyujtott, — mert a főherczeg a legkedélyesebb füstölök egyike, — s a legsűrűbb, s a legmagányosabb helynek irányozza lépteit. A főherczegné a másik kis leánnyal követi, és így majdnem észrevétlenül telepednek le ama ligetek vagy kertek egyikeben, hol nem tarthatnak látogatóktól, s viszont ahol tudják, hogy senkinek sem okoznak alkalmatlanságot.

Igaz, hogy itt a főherczeg a házigazda; de a vendégek is szintén egy irányban jogosultak a kényelem és nyugalom élvezetére. Ezt mindenki tudja, és különben is oly ügyesen és czélszerűen van igénybe véve mindez, hogy épen kora délután levén. ilyenkor nagyon kevesen járkálnak.

A Margit-sziget tavaszi pompáját ecsetelni, fölmutulja a toll hatalmát; a festőnek volna fentartva, de bizonyára ez is hátrányban maradna ama nagyszerű feladat mellett, mely itt a műkertészet s főleg a természet ennyi bőkezűsége mellett az utánczóra vár.

A szigetet csak élvezni, csodálni lehet; de aki leírására vállalkozik, az igen is sok érdekes statistikai adatot, sok történeti eseményt és mondát hozhatna fel, legjobb esetben növénytanilag meglepő képeket mutathatna be, de mégis úgy járna, mint az, aki egy szép dal vagy színfónia leírását vállalta magára: a valóság mellett cserben maradna.

Nagyvárosi fény, falusi egyszerűség és idyllszerű naivság párosultak itt össze a vendégek szórakoztatására. Ott vannak a fényes vendéglők a sziget két végén, ékes öltönyű társasággal, tarka-barka városi néppel, s naponkint katonai zenével, melynek örvendő hangjai keresztül hatnak a tömeg moráján lelkesítve és emelkedett hangulatot keltve; ott van a kaszálók egész raja, a c s u t h i urodalmi parasztság apraja-nagyja, kik a pázsitot gondozzák és a gyepszőnyeg egyenletességére felügyelnek, esetleg minden tulkapaszkodó fűszált lekaszálnak; ott sürögnek-förögnek végre a falusi leányok, szorgalmasan garaszolva, locsolva, öntözve, vagy az üde illatot árasztó szénát hordva öszvérektől vont paraszt szekeren.

A látvány a legvonzóbbak egyike.

A műkertészet ennyi kincse között, a zománczos gyepszőnyeg mellett elvonuló fehérlelő utakon járókelő szekerek, tartalmukkal, kíséretökkel eszébe juttatják az embernek ama magányos, boldog vidék lakóit, kik távol a világ zajától egyszerűségben, csendben és meglegedésben élnek le napjaikat.

A népies mellett a tájkép is magán hordja koronkint a természetesség jellegét. A fák mögül a budai hegyek körvonalai emelkednek ki, s kéklő színvegyületekben jótékony ellentétet képeznek a sziget haragos, majd mosolygóbb avagy világosabb zöldjével, melyet a Duna csillogó tükre százsoros színváltozatban ver vissza, ismételve százféle alakzatban a fák, a ligetek és kertek csodálatos és soha nem untató képcsoportozatait, s egy mosolygó világot varázsolva elő, mely a vándort álomban ringatja, felidézve legszebb emlékeit.

S maga a valóság is mindenkép előkészíti itt ama szerencsés hangulatot, mely rendes körülmények között csak szerencsésebb vérmérsékből, vagy derültebb világnézetű képzelődésből származik. A kis földterületet körülölelő folyamon a naszádok egész raja üzi szüntelen játékát, s a délcegen evező gőzös mellett a sajka reng vagy az apró sandolin küzd az egyensúly érdekében a hullámtorlatok zajló s a nagyobb hajók gyöngédtelen kavargása által csak ingerelt víztömeg ellen. Élénk, változatos kép, mely a sziget különböző pontjain más-más alakban ismétlődik.

A nyaralók, villák, kioszkok, pavillonok sűrű egymástánjában bővelkedő budai hegyek ékes távlatán kívül még a sziget belterületén is lelünk oly távlatokat, melyek figyelmünket mindenképp megragadják és gyönyörködtetnek. Ilyen mindenelőtt a fürdőház homlokzati terrasse-áról nyíló távlat, mely az előtte elsimuló felséges gyepszőnyeg felett majdnem a sziget közepéig terjed szabad, s a gyönyörű lombsudarak párhuzamos közeledése folytán egyre távolodó nyíltságban, mely páratlanul gazdag járulékaiban méltó volna egy Rousseau Tivadar vagy a Thibaut esetére, és mely bizonyára feledhetetlen benyomást gyakorolt azokra, kik részletesen is figyelemre méltatták.

A fürdőház eszünkbe juttatja a margitszigeti fürdő pompás voltát. A főhercegi család kora reggel szokta igénybe venni a gyógyvizet, mely hőségre nézve páratlanul áll és felvillanyozó hatással bír. Olyan az mintegy gőzfürdő anélkül, hogy az ember kénytelen volna keresztül menni a gőzfürdő hosszadalmas, sőt részben nagyon is fárasztó vagy untató és szabály gyanánt megtartandó fokozatain; ám ellenkezőleg nyugalmatlt kényelemben élvezti itt mindenki a fürdést, mely után úgy érezzük magunkat, mintha megifjodtunk volna. Kényelem és csín mellett még olcsósága is ajánlatossá teszi e fürdőt.

A keserű víz forrása hatályos zuhatagban ömlik a Dunába zöld salakjával behuzva az egész szirtet, homnan származását veszi, zuhogva és oly zajjal, mely már távolról hallható. Ismét egy pont, mely kiességre nézve vetekedik a sziget legszebb részeivel és az Ó-Buda felett emelkedő hegyekkel folytonosan kaczerkodik. Ide sietnek azok, kik a széles Duna látványosságait szemlélni akarják; kik az egyhangu magány helyett, a változatosságot, az élénkséget kedvelik és a zajban lelik ott-honjokat.

Ime, a sziget az izlés és kedv legszélsőbb igényeit is kielégíti, és aki ezt nem hiszi, igyekezzék erről személyesen is meggyőződni. Részünkről örvendeni fogunk, ha ez igénytelen soraink folytán minél többen kapnak kedvet fölkeresni ama helyet, hová az ember egyszeri látogatás után többször is kívánkozik.

V. V.

HETI KRÓNIKA.

A hét nevezetesebb politikai mozzanatát azon válasz képezi, melyet Bittó miniszterelnök Tisza Kálmán interpellációjára adott a képviselőházban, s ennél sokkal fontosabb Ghyecz Kálmán exposéja, melyben egész őszinteséggel élénk tárja Magyarország pénzügyi viszonyainak szomorú állását. Tisza Kálmán aziránt interpellálta volt az összes miniszteriumot, hogy érvényesítette-e és mennyiben érvényesítette befolyását a közözügyi költségvetés megállapítására, miután ezt tenni nem csak a törvény, de különösen hazánk jelenlegi nyomasztó helyzete is kötelességévé teszi. A miniszterelnök adott válaszában kijelenté, hogy ő ezt megtette, de azért, ha a közözügyi költségvetés nagyobb összegeket vesz igénybe, mint a megelőző években, nem a magyar kormány felelős, hanem a delegációk, mert azok elé tartozik a közös költségek megszavazása. Tisza Kálmán az adott válaszszal nem volt megelégedve, s kiméletlen szavakban adott ennek kifejezést, kijelentvén meglehetősen világossággal, hogy a miniszterium megbuktatására fog törekedni. A képviselőház névszerénti szavazás után nagy többséggel tudomásul vette a miniszterelnök választát.

Ghyecz Kálmán pénzügyi exposéja megdöbbentő őszinteséggel tárja élénk azon financiai rendezetlenséget, melyben nyakig uszunk. A 153 milliós kölcsönnek második felét már most föl kell venni, ha az állam kötelezettségeinek eleget akar tenni, mert a remélhető bevételeken kívül még 42 millióra lesz szükség, ennyi a deficit a jelen évre. Azt mondja azonban a pénzügyminiszter, s ezt a teendő szükséges intézkedések felsorolásával szemünk elé is állítja, hogy nincs okunk kétségbe esni, mert csak tőlünk függ, csak akarnunk kell, s rövid időn rendes kerékvágásba jöhetünk, azaz rendes bevételeink rendes kiadásainkat fedezni fogják. Más államok is voltak ily calamitásokban, s mégis kibontakoztak. Áldozunk s tanuljunk nélkülözni. Mindenesetre megnyugtató és vigasztaló, nyomorúságaink közepette, ily nyilatkozatot hallani azon férfú ajkairól, kinél jobban pénzügyi viszonyainkat s képességünket senki sem ismeri, s kiről általánosan tudva van, hogy inkább a kétely mint a kecsegtető remények embere.

A múlt héten tartotta a szélsőbaloldali-negyvennyolcas-elvű ellenzéki párt az ő országos népgyűlését, a — Beleznay-kertben. Ominosus egy hely s különösen arról nevezetes, hogy ott szokták a budapesti munkások is népgyűléseiket tartani. Az egyesült elvű ellenzék ezen népgyűlése pedig főleg arról nevezetes, hogy mindjárt a szombati előértekezleten szerencsésen — összeveszték. Másnap azonban s ez ismét nagy szerencse volt — a Beleznay-kert vendéglőre, újra szent volt a béke, elannyira, hogy a banketten mindjárt a leves előtt elkezdtek toasztirozni. No de ne rontsuk az ő örömeiket.

A hét eseményei között nevezetes mozzanatot képez Erkel új dalmüvének főpróbája is. Maga az előadás keddre volt kitzve. Brankovics dalmü szövege a hasonczimű szomorujáték után készült és négy felvonást foglal magában. Erkel e dalmüvében oly ösvényre tért, melyen nehezen ismernők fel a Hunyady László vagy Bánk-Bán, de még csak a Dózsa György szerzőjét is. E dalmüben a hangszerelés oly mesteri, annyira színezetdús; a hangszerek és ének közti viszony oly indokolt és összefüggő; a különféle hangszerek fellépte és az énekhang-szövedékek menete annyira jellemző, hogy nem késünk annak kinyilvánításával, miszerint e részben Erkel mint kielégített és a kor színvonalán álló mester minden igényt kielégít. De ez mai nap már a technika dolga, mert hangszerelni nagyon sokan tudnak; ám a teremtő lélek eredetiségben nyilvánul, és ez az, mit Brankovicsban teljesen nélkülözünk. A »kolo« nevű szerb táncz kivételével, mely az első felvonást bezárja, nincs ott egyetlen vonás, mely eredetiséget árulna el; és a dalmü végig-hallgatása után úgy vagyunk, mintha most a Bolygó Hollandi, majd a Lohengrin, vagy a Mesterdalárok, Tristan vagy Tannhäuser, Faust vagy Hamlet, avagy a Zsidóné hangalakzatait, egyes daltöredékeit, vagy zenekari tételeit és utanzatait ismételte volna valaki előttünk. Itt a reminiscenciák tengerében uszunk, de mélységet, melegséget hiába keresnénk. A czimszerepet Odry éneki még pedig kiváló sikerrel. Hozzá méltó törekvéseket árulnak el a többi szerepek betöltésében Tannerné, Ellinger Jozefin, Bacsó Lujza, Ellinger, Kószeghi, Pauli, Tallián, Szalai és Széphegyi. A zenekart maga szerző igazgatja és Molnár rendező minőségben működik.

Az abnormis időjárás mellett a tavaszi löverseny, mely a múlt héten folyt le a rákosi gyepen, nagyon ősziesen mondhatni téliesen ütött ki. A folytontartó hideg, csipős szél és eső mel-

Folytatás a mellékleten.

lett nem sok embernek volt kedve kimenni, hogy majdan aztán alkalma legyen otthon ülni egy becsületes meghülés következményeivel; így aztán nem csoda, ha a három versenynap, daczára érdekes programjának, az idén a szokottnál kisebb közönséget látott. Mindennek daczára a sport művelői és kedvelői élénk részt vettek a futtatásokban. Ő felsége a király mind a három napon szerencsétlété látogatásával a futtatást, s mindannyiszor kezdettől végig jelen volt.

xyz.

ROVID HIREK.

— **Jekelfalusy Vincze**, Székesfehérvár püspöke f. hó 15-én, délután 4 órakor, Rómában, a haldoklók szentségének fölvétele és a római pápa ő szentsége végső áldásának elnyerése után jobblétre szenderült. Benne az egyház egy buzgó és hithű főpapot, a haza egy híű fiát vesztette el. Jekel és margitfalvi Jekelfalusy Vincze született 1802. május 2-dikán. Az esztergami főmegyében áldozárrá szenteltetvén, nógrádmegyei lelkészi pályája után esztergami kanonokká s mint ilyen csakhamar az akkori kormánysszékhez praclatussá, 1848-ban pedig szépesi püspökké neveztetett. A szabadságharc után püspökségétől megfosztva száműzetett, s csak 1866-ban tért vissza hazájába; mely évben pozsonyi préposttá, ugyanazon évi november 19-én pedig székesfehérvári püspökké neveztetett ki. Praeconisáltatott 1867. febr. 22-kén, püspökké szenteltetett Győrött május 5-dikén, s püspöki székét május 8-dikán foglalta el. — Béke hamvaira!

— Ő császári és apostoli királyi felsége f. hó 15-én kelt legfelsőbb elhatározással a vallás- és közoktatási magyar kir. minisztert megbizni méltóztatott, hogy a magyar katolikus főpapságnak, a tanulmányi alap hazafias segélyzése alkalmából a legmagasb elismerés nyilváníttassék.

— Király ő felsége több napon át szemlét tartott a Rákoson az egyes ezredek felett, melyek Budapesten állomásoznak. A gyalogság közül legjobban megdicsérte a Rodics-ezredet, mely szolnoki s békési fiukból áll.

— József főherczeg, mint a »P. N.« írja, Rómer Flórist választotta fia nevelőjévé. Rómer a szent Benedek rendből kilép, s világi pappá és a besztercei egyházmegye tagjává lesz.

— Deák Ferenczet mult csütörtökön dr. Löbl a király orvosa meglátogatta dr. Kovács Endre kíséretében s körülményesen kitudakolta az öreg ur baját, ki nagy bizalommal van a kitünő orvos iránt. E látogatást maga gróf Andrassy Gyula, ő felsége a király ohajtására, közvetítette.

— Gr. Szapáry Gyula belügyér csütörtökön fényes estélyt adott, melyben a minisztereken kívül mindkét delegatio, az országgyűlés tagjai, a püspöki kar, a magas aristokratia, a tábornokok s számos kitünőség vett részt.

— B. Edelsheim-Gyulay főhadparancsnok mult csütörtökön délután b. Augusz Antal kíséretében meglátogatta

az írók és művészek társaságának új helyiségét s mintegy fél-órát időzött ott. Távozásakor tagsági díja fejében 100 forintot adott át a kör elnökének, Szigligeti Edének.

— Budapest főváros egészségi viszonyai nagyon szomorítók. A főorvosi jelentés erre vonatkozólag minden héten valóban leverő és megdöbbentő bizonyóságot tesz. Május 3-tól 9-ikéig, tehát 7 nap alatt 237 gyermek született, s 341 ember halt meg, eszerént a halálozás 104-el több. S ez így megy hétről hétre, évről évre rendes egészségi viszonyok között.

— **Meghívás** a pesti Oltáregylet hazai szegények s templomok fölszerelésére szánt egyházi készleteinek megtekintésére, melyek a piaristák gymnasiumi épületének I-ső emeletén, május hó 21-től kezdve 25-éig, azaz pünköst-hétfőig bezárólag, reggeli 8 órától este 7 óráig közszemlére tételnek ki.

— A dunai vasuti összekötő hid építésénél szombaton reggel 6 $\frac{1}{2}$ órakor nagy szerencsétlenség történt. Egy vasszekrénybe, melyben 12 munkás dolgozott, a víz felülről betolult s a gerendákat összeontá; a bendolgozó munkások közül csak nyolcz menekült, a többi oda veszett. A szerencsétlenség oka a Duna hirtelen növekedése volt.

— A mult vasárnap lófuttatáson gr. Nádasdy Ferencz és herczeg Hohenlohe Oeringen állítólag tizezer tallérban fogadtak, hogy melyikük lova nyeri meg az első államdíjat. A nyertes a herczeg lett.

— A gyermek-menhely javára quodlibetet rendeztek a Strampfer-színházban, mely a jótékony czélnak igen szépen jövedelmezett. Előkelő családok gyermekei rococo-öltözetben az életből merített képeket s csoportokat alakítottak s a fényes közönség, mely zsufolásig megtöltte a színházat, nagy tetszéssel nézte a kis működők által előállított ezen kedves képeket. A gyermekek előadása után következett a nagyoké, melynek zongorajáték, ének, egy rövid dramolette s egy operette képezték alkatrészeit, melyek azonban a közönség tetszését már nem tudták megnyerni.

— A z a k a d e m i a nagygyűlése f. hó 26—31-kén fog megtartatni; az ünnepélyes közülés 31-kén délelőtti 10 órakor lesz a diszteremben.

— A baromfi kiállítás rendező bizottsága tudatja, hogy a kiállítók és vidéki látogatók május 25-kétől június 15-ig a magyar államvasutak második és harmadik osztályu kocsi-jai-ban feleáron utazhatnak. A gőzhajtársaság június 1-től június 15-kéig terjedő érvényességgel az első helyre a második hely árán, a másodikra pedig az első hely árának felén ad kedvezményjegyeket. A mohácsi és az erdélyi vasut ötven százaléknyi engedményt ad a kiállítóknak. Ezen kedvezmények élvezetéhez igazolvány kell, melyet az állatkert igazgatósága állít ki. Azokat, kik csupán mint nézők jönnek a kiállításra, egyedül a magyar államvasutak igazgatósága részesíti kedvezményben, de ezeknek az igazolványért előlegesen két forintot kell beküldeniök, melyért azután június 4—12-ig ingyen belépti jegyet kapnak a kiállításba.

— Egy paraszt gazdának a napokban az ország-ház karzatán ellopták a zsebóráját. Álmélkodva mondá mikor észrevette vesztését: »Már hogyan történhetik ilyesmi ott, hol a büntető törvényeket csinálják?«

— A m s t e r d a m b a n nagy fényvel ülték meg a király huszonöt éves uralkodásának ünnepét; a királyi párt a nép lelkesen üdvözölte, este a királyi palotában lakoma és zeneestély volt. — A perzsa sah az ausztriai kezelés mintájára akarja szerveztetni a postát saját országában s e végre egy jeles

hivatalnokot kért. A kormány Riederer Gusztáv bécsi póstaügyi titkárt küldi ki e célra Teheránba. — Az orosz czár mult szerdán este érkezett Windsorbba Alexis herceggel leánya és az angol királynő látogatására. — A londoni francia követség La Rochefoucauld fényes estélyén, melyen a walesi herceg és neje, az edinburghi herceg szintén nejével, s Nemours herceg is jelen volt, magyar zenekar játszott. — Stajersországban a folyók kiáradása sok kárt tett a vasutakban. Bécsben pedig a Wien a sok eső miatt 15-én szintén úgy megáradt, hogy elővigyázatból a hidakat a közlekedés elől el kellett zárni.

MINDENFÉLE.

Szórakozottság. Egy tudós híg tojást akart főzni magának reggelire s kivette zsebóráját, hogy a tojást soká ne hagyja a vízben. Ezalatt azonban mély elmélkedésekbe merült s midőn egy barátja a szobába lépett, a tudós szakács még mindig ott állott, kezében tartva a — tojást reá meresztett szemekkel, míg ellenben az óra fött a csuporban.

Hány tojást tojhatik egy tyúk? Eddig általános volt azon nézet, hogy egy tyúk legfőlebb 600 tojást tojik, most egy gazda a »Prakt. Landw.«-ban azt írja, hogy egy tyúkja, mely

egy Crève-Coeur-kakastól és egy Cochín-tyuktól származott, 4½ év alatt 535 tojást tojt, s midőn megölték, petefészékében még mintegy 300 petét találtak. Egy ugyanily fajú tyúkja eddig már 647 tojást tojt s oly erős, hogy reméli, miszerint még több esztendőn át hasznos szolgálatot fog tenni gazdaságának.

Irodalom.

— Az »Uj Magyar Sion« aprilisi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Megnyitó beszéd; — Párvonalozás, Hazslinszky Józseftől; — Szent V. Pius pápa, Fábian Jánostól; — Rajna vidékén, Maszlaghy Ferencztől; — Irodalom: Morim Alfréd, Galambos; Camille Flammarion; Hugo Viktor; — Vegyesek.

— Megjelent és beküldetett: »A méter-rendszer« ismereti Vajdafy Ernő, igazgató a budapesti VII. kerületbeli polgári leányiskolában. Ezen 24 lapra terjedő füzetke, melynek ára 10 kr, magyarázatul szolgál a Calderoni, és társa által egybeállított szemléleti gyűjteménynek a méterrendszer megismertetésére. A gyűjtemény ára csomagolással együtt 4 forint 50 krajczár.

Hirdetések.

Magyarhonban
legbővebben fölszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel
római katolikus és görög rítusban.

Misemondó-ruhák,
Dalmatikák, pluviálék,
albák, rochette,
zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,
eiboriumok, füstölők,
lámpák, gyertyatartók,
tűzaranyozott, chinaezüst-
és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK
léggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váczi-utca 15. szám, Budapesten.
(4—35.)

Utánvét mellett küld szét a már 1849 óta fennálló

Lukovits József-féle

fűszer-, thea-, rum- és borkereskedés
Pesten, az ország-ut s czukor-utca sarkán:

frt. kr.		ft. kr.	
1 font legfinomabb czukor	— 31	1 font finom melange thea	3, 4
ára süvegszámra	— 30	» pecco virág-thea	4, 5, 6
1 » finom czukor süvegsz.	— 28	1 zománcozott thea-szeleceze,	
1 » középserű czukor ára	— 28	1/2 font melange thea-tar-	
5 » legfinomabb Cuba kávé	5 50	talommal	1 50
5 » » jamaikai »	5 40	1 ugyanaz 1/4 font tartalom-	1
5 » » mokka arabiai »	5 40	mal	1
5 » » ceylon »	5	1 pint brazíliai rum »	1
5 » arany-java kávé	5 40	1 » cuba rum »	1 60
5 » campinos kávé	4 80	1 » valódi jamaica rum »	2 10
5 » legfinomabb rizs	80	1 » » legfin. jamaica rum »	2 80
5 » középserű »	70	1 font csokoládé 60—80 kr.	1 20
1 » orosz thea	2, 3	1 » thea-sütemény	1

Ezenkívül ajánlom még mindennemű pezsgő-, asztali- és csemegeboraimat, továbbá mindenféle ásványvizet, milly és flóra gyertyákat, Liebig-féle huskivonatot, s minden az e szakba vágó árucikkeket. Az utolsó posta vagy vasuti állomás pontos feljegyzése kéretik.

Valódi áruk- és súlymértékért jótállás biztosítottik.
(5—12) Tisztelettel Lukovits József.

Fölöttébb fontos!

Orgonát szükségűl községekre nézve.

Alulirt ajánlja magát új orgonák készítésére, a legnagyobb alakuktól a legkisebbekig. Elvállal hangolást és javításokat is a legmértányosabb és legolesőbb feltételek alatt. Prospectusok és rajzok különböző nagyságu és alaku orgonákra megtekintés végett rendelkezésre állanak. Tisztelettel Steinreich Lipót orgonakészítő.

(Lakása Terézváros, Gabler-utca 8 sz., Kerepesi-ut, átellenben a szláv templommal).
(4—*)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő **Ágoston Antal.**

Budapest, 1874. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Barátságtere Athenaeum-épület.)